

Popularis akció és exekució a versenyjogban. Az 1923. évi törvénycikket kiegészítő 1933. évi XVII. törvénycikk egyes rendelkezései már újszerűségüknél fogva is, úgy a jogkereső közönség, mint a jogot alkalmazó jogásztársadalom körében oly arányú feltűnést keltettek, melyek meghaladták az új törvényi rendelkezések nyomán szokásosan bekövetkező észrevételek, hozzászólások, recenziók mértékét. A törvény több részből áll, melynélfogva a nyomain kifejlődött jogvita is több elhatárolt területre oszlik. Dr. Tury Sándor Kornél, a szegedi egyetem tanára „Magyar Jogászegyleti Értekezések és egyéb tanulmányok” című folyóirat ez évi 7. számában „A popularis exekució versenyjogunkban” címmel megjelent alapos és mélyreható értekezésében a törvény által szabályozott mindeme jogterületet felöleli és beható kritika tárgyává téve, rávilágít azon okokra, melyek a törvény létrejötte tekintetében mozgató erőként szerepeltek és mindazon következményekre, melyek a törvény alkalmazása nyomán előálltak és előállhatnak.

Ezen több és egymással formailag össze nem függő jogterület közül arra a területre kívánjuk vizsgálódásunk körét korlátozni, amely a törvény 19. §-ával lépett be terra nova-ként jogrendszerünkbe.

Az 1933. évi XVII. t.-c. 19. §-a az alaptörvény 30. §-ában megszabott széleskörű keresethőségi jogot szorítja meg akkor, amikor kimondja, hogy a bíróság elutasíthatja az utóbb fellépő testületnek, szakegyesületnek, vagy versenytársnak abbanhagyás iránt indított keresetét, ha ugyanazon az alapon már per folyik az alperes ellen és nincsen valószínűsítve az, hogy a korábbi per ellenére is jogos érdeke fűződik a felperesnek az új per felvételéhez.

Ezen rendelkezés oka nyilván az volt, hogy a perköltség-hajhászt és az alperesnek ennekfolytán előállható vagyoni romlását preventív eszközökkel megakadályozza. A hivatkozott cikkben elfogalt állásponttal egybehangzóan megállapíthatjuk, hogy a cél helyes. Eltérünk azonban a cél elérésére alkalmazott mód minőségének és teljességének megítélése tekintetében a fenthivatkozott állásponttól, mert kifejezetten fenntartjuk azon nézetünket,¹⁾ mely szerint az aktorátusnak végrehajtási úton, contradiktórius eljárás nélkül való eldöntése oly veszélyeket rejt magában, melyek meghaladják bekövetkezésük esetén mindazon lehető igazságtalanságokat, melyeknek megelőzése és elhárítása éppen a hivatkozott 19. §. rendeltetése és célja volt.

A törvény nyomán előállott joggyakorlat alapján ma már eldönthetjük azt a kérdést, hogy a popularis akció megilleti bármely versenytársat, vagy a versenytársak, vagy akár a nagyközönség érdekében fellépő testületet. A törvény 19. §-a alapján ez a jog ma már kiterjed a végrehajtáskérési jogra is. A joghelyzet ilyenén alakulása csak helyeselhető, mert a gazdasági élet követelményeinek megfelel. A tisztességtelen-versenyjog

¹⁾ L. szerző cikkét a Polgári Jog 1933. évi 8. és a Pester Lloyd 1934. évi 16. számában.

amúgy is a dologi, kötelmi és közjogi elemek²⁾ komplexumából áll elő és az a körülmény, hogy az eddig inkább kötelmi jellegű viszony háttérbe szorult a mindegyre jobban feltörő közjogi alapon épülő jogosítványok mellett — megfelel úgy a jog fejlődésének, mint az élet praktikus kívánalmainak. Nem is ez a körülmény az, amely ellen állást foglaltunk, hanem az, hogy a mód, mellyel a megvalósítás felé törekszik, nem teljes és veszélyeket hord magában.

Ezekre a veszélyekre bővebben kitérni feleslegesnek tartjuk, mindössze csak arra kívánunk rámutatni, hogy a kontradiktórius eljárás mellőzésével végrehajtás elrendelhető oly személyek javára is, akik sem versenytársnak, sem aktorátussal bíró testületnek nem tekinthetők és akiket ebbeli helyzetükből kifolyóan sem kötelmi vagy dologi, sem közjogi alapon jogosítottaknak nem tekinthetünk.

Jogviszonyok ex delicto is keletkezhetnek és delictuális tisztességtelen verseny cselekmény a gyakorlatban szinte mindennapos eset. Ennek megtorlása, preventív megelőzése tényleg közjogi jelleggel is bír. De ezen közjogiasítást semmiesetre sem ismerhetjük el végtelennek. Nem hasonlítható az executio popularissal élő versenytárs jogi helyzete a királyi ügyész, a közvádló jogi helyzetéhez. Ha konkrét érdeksérelmet nem is kíván meg jogunk a sértettként fellépő aktortól, de annál inkább megkívánja azt, hogy az aktor a szóbanforgó szakma keretein belül álljon, érdeksérelmi *lehetősége* meg legyen és szükség esetén magát aktorként legitimálni tudja. Ezen legitimáció lehetőségének hiánya az, amire már reámužattunk és ez a hiány ad lehetőséget a joggal való visszaélésre. A maradéktalanul és tökéletesen megszerkesztett törvény betűi mögött is sokszor megbújik a chicaneur, mennyivel inkább elképzelhető ez jelen esetben, amikor a törvény házagai a chicanera szinte felbujtják a joggal visszaélni akarót.

Az 1881. évi LX. t.-c. 13. §-ának taxációját, ha fenti esettel kiegészítenők, a kérdés a felek kötelező meghallgatásával már el is volna döntve. De ez a kiegészítés nem történt meg és ma az a tényleges helyzet, hogy a jelentkező végrehajtható végrehajtás elrendelése iránti kérvényét a perbíróóság kontradiktórius eljárás nélkül intézi el. Nincsen tehát lehetősége az alperesnek arra, hogy esetleges aktoratus hiányára alapított kifogásait előadhassa. Előadhatja és esetleg sikerrel érvényesítheti is ezen kifogását ugyan, de csak a végrehajtás foganatosítása *után*. Ebben az időpontban azonban már olyan helyzetben lehet, amelynek in integrum restitválása jóformán lehetetlen. Gondolunk elsősorban a versenyjog körében szokásos védjegy, áru, nyomtatvány, hirdetési tábla zár alá vételére, elkobzására stb.

Ez a veszély pedig fennáll és a preventív eszközökkel csak az esetben volna megelőzhető, ha a 19. §. egyben elrendelte volna a végrehajtási kérelem elbírálásakor a felek kötelező meghallgatását. E hiány orvosolható egy egyszakaszos novellával. Egy ilyen rendelkezés megjelenéséig azonban teljes egészében

²⁾ L. Dr. Beck Salamon: Polgári Jog 1934. évi 9. szám, 532. o.

fenntartjuk e tárgyban előzően elfoglalt nézetünket. Tesszük ezt annál is inkább, mert a fentiekben vázolt jogbizonytalanság folytán előállott aggályainkat a hivatkozott cikknek eloszlatni nem sikerült.

Dr. Somogyi Ferenc.

Külföldi valutára szóló követelések elévülése.

I. A 4100/1931. M. E. rendelet 7. §-a kimondotta, hogy 1931. július 23-ig külföldi fizetésieszközben fizetést csak a Magyar Nemzeti Bank útján vagy hozzájárulásával szabad teljesíteni, A 4300/1931. M. E. rendelet 1. §-a ennek hatályát meghosszabbította 1931. július 30-ig, majd a 4400/1931. M. E. rendelet 1. §-a 1931. augusztus 14-ig. A 4550/1931. rendelet 4. §-a azután állandósította ezt a tilalmat s a kiinduló pontot képező 7. §. rendelkezéseit egyszerűen megismételvén, az ma is hatályban van.

A M. T. 1292. §. 2. bekezdése szerint az elévülés nyugszik addig, míg a hitelezőt követelésének érvényesítésében, az érvényesítésnek jogszabállyal rendelt felfüggesztése akadályozza. Összhangban van ezzel a 4100/1931. M. E. rendelet 2. §-ának az az intézkedése, hogy az az idő, amely alatt az adós a „jelen rendelet miatt“ nem teljesít, az elévülés idejébe nem számítható be. Igaz ugyan, hogy a 2. §. ezt a rendelkezést más joganyag szabályozása közben mondja ki, de lege non distinguente joggal vonatkoztathatjuk azt a 7. §-ra is.

A 4550/1931. M. E. rendelet 4. §-a a fizetésnek engedélyhez kötéséhez, amely bizonyára egyértelmű a tilalommal, nem fűzi ezt a következményt. A 3. §. csupán arról rendelkezik, hogy az adós nem esik késedelembe. Tehát az adós helyzetét súlyosbító következményeket zárja ki. Az elévülés beállása a hitelező és nem az adós helyzetét teszi rosszabbá, annak kizárása tehát nem sorozható a késedelem kizárt következményei közé. Az 5. §. sem beszél kifejezetten az elévülésről, hanem megállapítja a behajtási lépések, a perlés és végrehajtás tekintetében beálló következményeket: perelfüggesztést, végrehajtási lépések (ideértve a csődöt) eltiltását. Még pedig oly módon mondja ki ezt, hogy akkor, ha az adós a 4500/1931. M. E. rendelet tilalma folytán nem teljesíthet, a per felfüggesztendő s a hatóságnak a végrehajtásban való közreműködése megtagadandó. A szövegezésből a gyakorlat azt a következtetést vonta le, hogy a per felfüggesztéséhez nem elég, ha az adós általában hivatkozik a rendelet tilalmára, tehát jogszabályra, hanem igazolnia kell, hogy a Magyar Nemzeti Bank a hozzájárulást az illető követelés kiegyenlítéséhez megtagadta, szóval konkrét fizetési tilalom szükséges.

Ennek az okoskodásnak eredménye, hogy a hitelezőnek a pert meg kell indítania, habár annak megindítása céltalan is, mert a hitelező előre tudhatja, hogy az eljárást fel kell függeszteni. Az magában véve, hogy az elévülést nem kell hivatalból figyelembe venni, hanem csak az adós védekezése alapján, oly jogtétel, amely a joganyag